

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Hranilnica in posojilnica na vsakem kmetiškem dvorišču.

Današnje dobo imenujemo kaj radi železno dobo. To vsled tega, ker se gradi povsod po svetu kaj dosti železnic, in ker se za stavbe, stroje itd. čuda železa porabi.

Današnje dobo bi pa tudi po vsej pravici smeli imenovati dobo hranilnic in posojilnic, in sicer za to, ker se povsod ustanavljajo hranilnice in posojilnice. Pred prilično prav malo leti, recimo tridesetimi leti, imela je skoro vsaka dežela navadno le po jedno hranilnico, in posojilnice skoro poznali nismo. Dandanes ima že skoraj sleherni večja občina svojo hranilnico in posojilnico. Da, nahajajo se občine, posebno mestne, v katerih je kar po več hranilnic in posojilnic; pa še celo na deželi se nahajajo že take občine. Reči bi se smelo skoraj, da hranilnice in posojilnice dandanes

tako naraščajo, se tako množijo, kakor gobe v topli ter vlažni jeseni. In to je pravo. Pravo je to osobito za kmetijski stan, za kmetovalca, ker le tako mu je mogoče postalo, po ceni, to je za nizke obresti denar na posodo dobiti.*)

Se vé, da more temu dosledno tudi on svoj denar, kateri mu od sprotne porabe preostaja, le za nizke obresti plodonosno nalagati, posojevati. No, tako srečnih kmetovalcev je pa, žal, dandanes kaj malo. Reči bi se smelo v tem obziru prav po kmečkem pregovoru, da prevladujejo v kmetijskih gospodarstvih dandanes, ker ni denarja, kaj močno grablje, ne pa vile. S tem hočemo toliko reči, da se kmetovalci glede sprejemanja in od-dajanja denarja na posojilo, močno le prvega poslužujejo, drugo prepuščajo pa drugim srečnejšim stanovom človeške družbe, kakor rečeno.

*) O teh mnogih posojilnicah je nekdo pripomnil, da so za kmeta lekarne, v katerih se brez zdravnika dobiva zdravila; ako kdo teh zdravil (v podobi denarja) o napačnem času ali preveč vzame, so v pogubo.

Vredništvo.

PODLISTEK.

K Pavlišičevemu spominku!]

Slovensko ljudstvo se rado spominja onih rojakov, ki so si stekli zasluge za domovino z uma svitlim mečem, ter jim postavlja spomenike in vzdava spominske plošče. To je lepo! Narod, ki na tak način čišla svoje buditelje in učitelje, ne bo poginil. Poleg tega pa vendar ne sme pozabiti onih domačinov, ki so oslavili sebe in domovino z jeklenim mečem v pravem pomenu besede.

Kranjska ima mnogo takih junakov, kateri deloma še žive, deloma pa so že pomrli. Med zadnjimi je zopet mnogo tacih, za katere se po smrti nihče ne zmeni po pregovoru: „Iz pred oči — iz spomina“. Pri teh se ne nahaja noben znak na njih gomilah, traya in plevel tu gospodarita. Res je, da ni vsacemu dano, da bi bil Vega ali Čehovin, a kakor se vzdavajo poleg Vodnikovega in Preširnovega spomenika plošče tudi drugim manj slavnim pesnikom in učenjakom, tako bi se

ne smeli poleg Vege in Čehovina prezirati junaki izmed moštva, katerih prsa je dičila v življenju zlata ali srebrna svetinja za hrabrost.

Od 1848. leta sem šteje sam domači pešpolk št. 17 nad 260 takih junakov, med njimi 12 z zlatimi in 60 s srebrnimi svetinjami za hrabrost 1. reda. Razumi se samo ob sebi, da naj bi se med temi počastili le oni, kateri so izvršili posebno hrabre čine in so danes že popolnoma pozabljeni. V tem oziru obrača se stvar na bolje, kajti čitati je bilo v „Slovincu“, da je preblagorodni gospod ritmojster J. Andrejka, c. in kr. garde, nabral potrebni denar, ter dal postaviti na semiškem pokopališču pri sv. Duhu svojemu nekdanjemu podložniku desetniku 17. pešpolka ter imetelju srebrnih svetinj za hrabrost 1. in 2. reda, pokojnemu Janezu Pavlišiču iz Vrtače spomenik, ki ga je iz prijaznosti blagoslovil 5. vinotoka t. l. preč. gospod dekan Anton Aleš. Za ta spomenik so prispevali:

Njih cesarske in kraljeve visokosti gosp. nadvojvode Rainer, Friderik in Eugen, c. in kr. državno vojno ministerstvo, eksclenca gospod podmaršal in imetelj 17. pešpolka Hugon Milde

No, v današnji dobi, katero kaj rado železno dobo imenujemo, sliši se pogostokrat šaljivo reči: Prišlo bode še tako daleč, da se bode od vasi do vasi, da, od hiše do hiše železnice gradilo. Tako daleč ne dospemo seveda nikoli, to je vse le gola šala. Vtegnil bi se pa človek najti, kateri bi si v današnji dobi, katero smo v tem članku tudi dobo hranilnic in posojilnic imenovali, dovolil izrek: Prišlo bode tako daleč, da se bode v vsaki vasi, da, v vsakem kmetijskem dvorišču hranilnico ali posojilnico, ali pa kar oboje skupaj ustanovilo. Je li mogoče, da do tega kdaj dospemo, ali je tudi to le gola šala? O, to pa ni nikaka šala; čisto mogoče je namreč, da do tega dospemo, da še celo neobhodno potrebno je, da do tega dospemo, ker je to jeden poglavitih pogojev kmetijskega napredka, spojenega s kaj zaželjenim boljšim izhajanjem kmetovalca. Taka hranilnica in posojilnica, kakoršno imamo tu v mislih, ne imenuje se ne Reifeiznova ne Sulce-Deličovo, pač pa se imenuje kompost. Kmetovalcem ne manjka dandanes v svojem gospodarstvu samo kovanega kapitala — denarja, ampak manjka jim tudi, in to v še veliko večji meri nekovanega kapitala, naravnega kapitala, rodovitosti zemlje. Zemlja naša postala je vsled že toliko stoletnega kmetijskega izkoriščanja že tako malo rodovita, da nam nikakor tistih obresti več ne donaša, tako več ne rodi, kakor je rodila pred stoletji. V zemljo naložen denar (kupna cena), v njo naloženo obilo delo se v pridelkih le slabo obrestuje, kajti nedostaja ji več naravne rodovitosti. Osebito velja to za dvojico

pl. Helfenstein, vzvišenost feldmaršallajtnant Kristijan vitez pl. Kerczek (bivši Pavlišičev bataljonski poveljnik), poveljništvo 17. pešpolka in preblag. gospod ritmojster Andrejka.

Oglejmo si tega junaka bolj natanko, da bomo vedeli, kako se je slovenski vojak obnašal v vojski.

Pokojnik je služil pri drugi kompaniji 17. pešpolka, pri eni izmed onih dveh kompanij, ki ste 5. avgusta 1878. l. v boju pri Rogelju prvi začeli streljati. Ko je počil prvi strel in je godba zasvirala cesarsko himno, je Pavlišič prav od veselja zaukal. Ako bi se bil v mirnem času tako daleč izpozabil, bi bil gotovo moral odkoračiti za nekaj dni v zaduhlo celico, a ta dan je žel obilo pohvale, kajti njegova neustrašenost je jako ugodno uplivala na tovariše in je pregnala oni strah, ki prevzame skoro vsacega, ki pride prvokrat v ogenj.

Pozneje je bil Pavlišič z dvema možema odposlan, da zavaruje desno krilo. Hipoma poklekne na senen kup, ter zakriči: „Tako-le se Turki streljajo, in res se je v istem trenutku zvalil eden vstaških vojvod raz konja. —

kmetijskih zemljišč, to je za travnike ali košenice in vinograde. Njiva, ta se še-še obrestuje, to je, ona donaša še dobre obresti, ako jo njen posestnik sam z domačim obdeluje, ne pa s plačanim delavcem in poslom. In da se njiva še-še obrestuje, da ona še-še dobre letne dohodke donaša, to pride od tod, ker se jej vedno v gotovem redu rodovitost pomnožuje, ker se v njo ves guoj utakne, katerega se v gospodarstvu pridobi. Njiva obrestuje delo, osebito pa kapital, katerega se jej v podobi gnoja vedno posojuje. Za vinograd preostaja le delo, to je obdelavanje istega, za travnik in košenico pa še tisto ne, kajti celo obdelovanje obstoji le v košnji, torej le v jemanji, ne pa tudi v dajanju, v gnojitvi, ker se za to v gospodarstvu gnoja dovolj ne napravi.

Svetuje se, za gnojitev vinogradov in travnikov ter košenic umetna gnojila uporabljati. Pravo je to za tistega, kateri ima denar, da si ga zamore kupiti. Ali kaj je pa pravo za tistega, kateri denarja nima in si toraj umetnega gnojila kupiti ne more?

Za tistega in za vsakega naprednega kmetovalca brez izjeme je dandanes najpriporočljivejši, da si napravi na svojem dvorišču hranilnico in posojilnico v podobi komposta. Poleg kolikor mogoče pravilno uredjenega gnojišča nabira naj si vsak vso le mogočo, pri gospodarstvu odpadlo, sicer nič vredno šaro, in poliva naj jo skozi dve leti z gnojnico, ktera bi sicer, dasi kaj dragocena gnojilna tvarina, brez vse koristi v bližnjo reko, potok ali sploh kam odtekala. Vse smeti, cestno blato, žaganje, plevel,

V boju pri Jajcu 7. avgusta istega leta pred spopadom s sovražnikom treba nam je bilo koraciti kakih dvesto korakov po odprtem svetu. Turki so streljali, kakor bi orehe vsipal. Nevarnost je bila precej velika. Marsikateri vojak se je že prekrizal in zraven menda mislil, da mu bije zadnja ura. Mej drugimi bil je tudi Pavlišič, ki je navduševal tovariše svojega kardela z besedami: „Fautje, le s korajžo naprej, Turk slabo strelja, nič se nam ne bo zgodilo!“ Pavlišič je imel prav. — Turške kroglice so sicer frčale, frčale so pa le nad glavami; nobena ni zadela. Za koliko je pa ta kratka navdušenost povzdignila srčnost podložnikov, mogel bi povedati le oni, ki je bil zraven. Zato obnašanje je dobil Pavlišič srebrno svetinjo za hrabrost 2. reda. V boju pri Livnu dne 26. septembra istega leta je bil Pavlišič četovodja in kot takemu, bila mu je naloga zavarovati levo krilo stotnije. Obnašal se je tukaj zopet jako pogumno, rekel bi skoro predrzno, in ker se v poziciji ni dovelj zavaroval, ga je zadela sovražna krogla v koleno. Sedaj pa ni mogel več stopiti na nogo; vzlic hudi krvaveči rani pa

premočeno listje, obrabljeno čreslo, pleve, zemlja, vse to in še drugo, kar je mogoče udobiti, poliva naj se skozi dve leti z gnojnico, ter premetava v tem času dva do trikrat.

Vse to daje v dveh letih kaj lep kup komposta, kateri je za travnike, osobito pa vinograde najboljši gnoj. V tak kompost porabljena šara, z gnojnico, z dveletnim delom vred, ne znaša skoro čisto nobenega, vanj naloženega kapitala, vendar je pa gotovo lepega denarja vreden.

Kompost smatrati smemo toraj po vsej pravici za hranilnico in posojilnico, v katero se ni nikak kapital vložilo, iz katere se pa v dveh letih obili kapital z visokimi obrestmi vred dobi.

In tako hranilnico in posojilnico imeti bi morale vsako kmetško dvorišče.

Izkušnje z Bahlsenovo ržjo in pšenico.

S posebno skrbnim odbiranjem klasja in semena in prav skrbnim pridelovanjem in gnojenjem se je posrečilo semenskemu trgovcu E. Bahlsen-u v Pragi, da je izgojil sloveče vrste pšenice in rži, kar jih dosedaj poznamo.

Njegova žita se odlikujejo po dolgem in bogatem klasju in po močni rasti. Klasje Bahlsenove pšenice in rži je skoro še enkrat tako dolgo kakor od našega domačega žita, zraven tega pa tudi bolj debelo. Klaski, iz katerih je sestavljen klas, imajo tudi blizo še enkrat toliko zrnja v sebi. Od tod prihaja tista glasovita rodovitost, ki je lastna temu žitu, in katera se tako opisuje in hvali v Bahlsenovih cenikih, pa tudi po drugih listih. Ni čuda tedaj, da se je jelo v zadnjem času tudi pri

je dalje stopal in navduševal svoje podložnike. Sele, ko se kri ni hotela ustaviti, se je vdal, a le za toliko časa, da so mu zavezali sanitetni vojaki rano; odnesti se pa ni dal, češ, da ima še zdrave roke in se še lahko bojuje za dom in cesarja, akoravno mu služi zdaj samo jedna noga. In res se je bojeval tako dolgo, da je na bojiščih omedlel. Vojaki so ga zdaj položili na nosilo ter mu hoteli odvzeti puško, a pri tej priči se je ranjenec zopet zavedel, še bolj krčevito nego prej je poprijel puško ter zamrmral, da se še tako lahko bojuje. S puško vred so ga nosači odnesli na prostor, kjer so ranjence obvezovali. Pavlišič je bil to pot zaradi izredne udanosti do vladarja osobito zaradi zatajevanja, ki ga je kazal kot ranjenec, odlikovan s srebrno svetinjo za hrabrost I. reda, katero si je v pravem pomenu besede krvavo zaslužil.

Iz vojske prišedši domov, prevzel je po očetu zadolženo posestvo in se oženil. Pridno je gospodaril, a vendar ni mogel poplačati dolgov, zato je sklenil iti v Ameriko, kjer si je nadejal pri-

nas na Kranjskem obračati večjo pozornost na Bahlsenova žita, in da so ga začeli že sem in tja poskušati.

Te poskušnje se pa niso povsod tako obnesle, kakor se je želelo. Dobljeni pridelki niso bili ne tako obilni niti tako lepi in dobri, kakor se je pričakovalo.

V poskuševališču kmetijske šole na Grmu so se delale tudi poskušnje z Bahlsenovimi žiti, ki se pa tudi niso povoljno obnesle vzlic temu, da so se vršile na prav dobri zemlji in v ugodni legi. Obsejalo se je z ržjo „elite“ in pšenico „zlato bisernico“ po 25 štirijaških metrov. Ravno tolik prostor se je posejal pa tudi z domačo pšenico in domačo ržjo, od katerih se je vzelo najlepše zrnje za seme. Poskušnja je pokazala, da ni domače žito nič slabše od Bahlsenovega, ampak da je celo boljše, kajti pridelek od domače pšenice in od domače rži je bil v vsakem pogledu lepši kakor od Bahlsenovega žita. Ne-le, da je bilo zrnje domače pšenice in rži bolj polno in bolj kléno in vsled tega težje, je bilo tudi veliko bolj enakomerno razvito. Zlasti pri rži je bilo v tem oziru opaziti velik razloček. Dočim je bila Bahlsenova rž prav raznovrstnega zrnja, namreč debelega, drobnega, bolj polnega in tudi prav suhega in slabo razvitega, je bila domača rž jednako-merne in vseskozi lepega zrnja. Takisto je bila tudi Bahlsenova pšenica slabšega zrnja kakor domača pšenica.

K prednostim Bahlsenovega žita bi bilo v tem slučaju prištevati le močnejšo rast in bolj trdno slamo, vsled katere zlasti Bahlsenova pšenica ne poleže tako rada kakor domača. Verjetno je,

služiti toliko, da bi poplačal svoje dolgove in s tem rešil očetovino. Vedel je, da ga veže vojaška dolžnost na dom; zato odide natihoma od doma in pride srečno v Ameriko. Tam je pridno delal in si prislužil toliko, da je vsaj najsilnejše dolgove poplačal. Nenadoma je pa dobil od doma glas, da mu je žena umrla. To ga je prisililo, da je moral iti domov, zlasti uže zato, ker je imel doma drobne otročiče, ki so bili brez matere. Pa doma ga čaka stroga kazen, ker v teh letih ni zadostil vojaškim zahtevam; zato je vložil večkrat prošnje, da bi mu zaslužen kazen odpustili, toda vselej dobil je nepovoljen odgovor.

Kaj stori naš junak v tej stiski? — Sam piše slovensko priprosto pismo Nj. Veličanstvu avstrijskemu cesarju, razloži v tem pismu svoje delovanje v Bosni, pa tudi svojo bedo v gmotnem oziru, ter prosi pomiloščenja. Na to svoje pismo je toliko zaupal, da je takoj odšel iz Amerike v svojo domovino, ne da bi čakal odgovora. Srečno je prišel v Evropo; a ko se bliža svojemu domu, začelo mu je tesno prihajati pri srcu, kajti mo-

da je zaradi trdne slame tudi bolj uporna proti riji kakor domača pšenica.

V ostalem je pa domača pšenica več vredna in bolj rodovitna. Ko bi pri nas domačo pšenico tako skrbno odbirali za seme, in jo tako skrbno pridelovali kakor dela Bahlsen s svojo pšenico, gotovo bi se tudi naša domača pšenica izboljšala v svojih lastnostih, in dajala bi tudi večje in boljše pridelke kakor dosedaj. Takisto bi se dali izboljšati pridelki tudi pri rži; kajti izkušnje nas učé, da je dobro seme ravno tako glavni pogoj za dobre pridelke, kakor je lepa plemena živina prvi pogoj za dobre prirejke.

Posnemajmo tedaj Bahlsena in skušajmo tudi pri nas z odbiranjem najtežjega zrnja in najbolj razvitega klasja vplivati na to, da se izboljšajo lastnosti domačega žita. Saj je tudi Bahlsen prišel po tej poti do tako lepih vspehov.

V krajih pa, kjer še niso poskusili z Bahlsenovim semenom, naj ga le poskušajo, toda v mali meri, da se sami prepričajo o vrednosti domačega in njegovega žita.

Zeleti bi bilo, da se vspehi takih poskušanj potem priobčijo v tem-le listu, da se vedó po njih ravnati vsi tisti gospodarji, ki nimajo prilike niti sredstev za take poskušnje. R.

Od kakšne krave je rediti junčka za pleme?

Ako si se namenil doma izrediti junca za pleme, potem je treba, da ga odbereš od dobre in lepe krave. Dotična krava mora biti popolnoma zdrava, dobrega rodu, lepe rasti

goče je, si je mislil, da tudi njegovo pismo ne izprosi pomiloščenja in če ne, potem ga čaka doma le zapor, iz katerega bi ne bil kmalu rešen. Na njegovo veliko veselje pa doma zvé, da je pomiloščen. No sedaj je pa zopet veselje priklopelo do vrhunca, in prav po dolenjski navadi je dal duška svojim čutilom s tem, da je zavriskal kot tedaj, ko je šel nad Turčina. Od sedaj pa je bil na svojo pisavo — katera mu sicer ni gladko tekla — jako ponosen. Nekemu gospodu, ki ga je opozoril na slabo pisavo, je hladno odgovoril: „Moja pisava je že dobra. — Se presv. cesarju se je dopadla in mi izprosila milost“.

Ta junak bil je sicer v socialnem življenju navaden človek, a vkljub temu so se pri njem pokazale resnične besede: Ljubezen do cesarja in do očetnjave je Slovencu dika. —

Belokranjci, kateri so že v prejšnjih časih večkrat zapodili Turčina iz svoje domovine, so sploh hrabri in patrijotični ljudje; uverjen sem torej, da bodo stariši belokranjskih mladeničev pogostoma vodili svoje sinove k temu spomeniku ter

in dobra za užitek. Ako je krava teh lastnosti, potem smeš pričakovati, da jih bo imel tudi junček. Po naših krajih je gledati, da nam goveja živina koristi na vse strani, da ni le dobra in pripravna za prirejo lepih volov, ampak tudi dobra za mleko in za pitanje. Zaradi tega je gledati pri kravah, od katerih hočemo imeti lepe junce za pleme, da so v vsakem oziru pripravne za pleme. Po jedni strani morajo biti dobre za mleko, po drugi strani morajo biti pa lepega života, pravih telesnih oblik, ravnih nog in dobre hoje. Prednji in zadnji konec života morata biti dobro razvita. Se posebno je paziti pri naši živini na to, da je v zadnjem koncu dobro razvita, da je namreč dolgega, širokega in bolj ko mogoče ravnega križa, in da je tudi v zadnjih noga dobra. To treba poudarjati, ker so naše živali le prepogostoma še v zadnjem koncu pomanjkljivo razvite.

Prav tako, kakor je treba gledati na to, da je krava prav stvarjena in dobra za užitek, prav tako je gledati pa tudi na to, da je bila vojena k dobremu in pripravnemu plemenjaku, ker je njegov vpliv na razvoj mladiča ravno tolik ali pa še večji, kakor je od krave.

Primeri se pa tudi, da dobimo od dobre krave slabotnega junčka. Ako je vsled posebnih drugih vplivov tele slabotno in pomanjkljivo razvito, potem ga seveda ni obdržati za pleme, in naj sta bila roditelja še tako dobra. Tele, ki naj je pripravno za pleme, mora biti čvrstega in zastavnega života, pa tudi zdravo in veselo, kar se pozna zlasti pri sesanju. Zdravo tele sesa nepretrgoma, dokler ni sito, dočim slabotna in bolehnata teleta nemarno sesajo in prebirajo sesca po nepotrebnem. —n.

jim vcepljali v mlada, nežna srca ljubezen do domovine in vladarja in jih spodbujevali k posnemanju. Nadejati se je, da bo marsikatero zrno padlo na plodovito zemljo ter obrodilo najlepši sad.

Že iz tega patrijotičnega stališča naj bi se po celi slovenski zemlji poiskala pozabljená gomila takih in enakih junakov, in se potem poslavlila s spomeniki ali ploščami. — Zlasti bi želeli, da zbirajo gg. ljudski učitelji podatke o pokojnih junakih. Kako bi se dala še vneti nežna mladinska srca za pravo ljubezen do domovine in vladarja, ko bi ne videla samo junaških del svojih domačinov, marveč tudi videla, da taka dela odlikuje preblagi vladar in podeljuje dostojna odlikovanja.

Stroški takih skromnih plošč in spomenikov poplačal bi obilno vspeh, kateri bi se ž njimi dosegel; na delo torej, domoljubi!

Semičanje so pa hvaležni preblagorodnemu gospodu Jerneju Andrejka, c. kr. ritmojstru na Dunaju, ki je nabiral denar in postavil tako lep spomenik, pa ž njim olepšal semiško pokopališče!

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Proračun finančnega ministerstva za leto 1900 je predložen poslanski zbornici. Državni izdatki so narasli od lanskega leta za 56 milijonov kron, in sicer zaradi uredbe uradniških plač, pomnožitve vagonov in drugega pri državnih železnicah in zaradi večjih potrebščin sodnega ministerstva. Ti stroški pokrili se bodo po neposrednih davkih, za katere je še prejšnja vlada poskrbela. Samo novi davek na sladkor bo znašal nad 29. milijonov kron. Bati se je pa opravičeno, da bodo potrebščine še vedno naraščale, in od kod vzeti potrebne dohodke, ko so davki že do skrajne meje zvišani. Vojna uprava zahteva novih 400 milijonov kron. Da bo vlada za letos zamogla vzhajati, mora vzeti posojila 40 milijonov goldinarjev, katere bo treba obrestovati.

Narodnosti v avstrijsko-ogerski armadi.

Po uradni statistiki postavi naša država v vojsko 841.051 vojakov, namreč brez deželnih brambovcov in črne vojske. Od teh je Cehov in Slovakov 174.268, Poljakov 75.672, Rusinov 74.675, Hrvatov 74.514 in Slovencev 27.513, torej Slovanov 430.642; Nemcev pa je v armadi 227.230, Madžarov 122.234, Rumunov 47.276 in Italijanov 13.669. Tako po podatkih uradnega štetja; koliko pa je Slovanov všteti pri Nemcih, Lahih in Madžarih in torej v resnici slovanskih vojakov? Gotovo ne trdimo preveč, ako rečemo, da je vojakov-Slovanov okoli 500.000 iz za toliko Nemcev, Lahov in Madžarov manje, torej Nemcev le kakih 184.000, Madžarov kakih 94.500 in Lahov kakih 11.000. Kdo je torej podpora državi? Nемец, ki daja trikrat manj, ali Madžar, ki daja petkrat manj, ali Lah, ki daja petinštiridesetkrat manj vojakov nego Slovan? Zanimivo pa je tudi, koliko odstotkov v vsakem narodu k vojakom jemljejo. Če se torej primerja število prebivalcev s številom vojakov, se pokaže, da dajajo Madžari le 1.64%, Rumuni 1.68%, Lahi 2.09%, Nemci 2.14%, Slovani pa 2.25%. Pri krvnem davku smo, kakor kaže suh račun, Slovani najhuje zadeti. Zato pa kaznujejo vse one, ki se oglašajo s slovenskim „tukaj“ ali češkim „zde“!!

Kaj je novega po širokem svetu?

Vojna v Afriki se vedno nadaljuje. Bitka pri Ladysmithu minoli teden spravila je Angleže v velike stiske. Angleški general White je pred bitko opazoval iz zrakoplava, kako so Buri nastavljeni. Drugo jutro so hoteli Angleži v temi se približati burskim taborom. Pod neko strmino pa so začeli pripravljati Buri valiti skale

na angleške čete. Nastala je grozna zmešnjava. Angleške mule, ki so nosile strelivo in živež, so se plašile ter divjale s tovari Burom v roke. Nastala je ljuta bitka. Angleži so zgubili 3500 mož, ki so deloma mrtvi, deloma ujeti. Umevno je, da tudi Burom je mnogo padlo. Brzobjavno in telefonsko zvezo so Angležem pretrgali. Buri z vjetimi Angleži lepo ravnajo.

Rusija je kupila od Španije pristanišče Cento v gibraltarski ožini Sredozemskega morja v sporazumljenju s Francijo.

Piše se nam:

Iz Novega mesta, 12. novembra. — Zopet smo zemlji izročili umrljive ostanke moža, kakoršnih se dandanes malo rodi. Pokopali smo danes gosp. Antona Jarca, trgovca in hišnega posestnika. Pokojni je bil plemenitega, mirnega značaja; prava pobožnost, neumorna delavnost in pridnost so bile njegove najlepše kreposti. Pri sv. maši je bil vsaki dan. Z zupanjem v Boga pa z lastnim trudom si je pridobil toliko, da je živel lahko in preskrbel svoje vrle sinove tako, da bodo lahko izvršili študije. Svojo ženo je izgubil vže pred 15 leti, a ostal je vdovec, da je bolje skrbel za svoje otroke, ki jih je ljubil res očetovsko.

V politične boje se je mešal le, kolikor je moral; a bil je vsikdar odločen pristaš slovenske konservativne stranke; liberalstvo mu je mrzelo do duše. Narodne čitalnice je bil član od njenega začetka v hiši gospoda Hočevarja, do sedaj. — morda jih je malo tacih v mestu! Pri katol. društvu rokodelskih pomočnikov je bil ves čas član načelnikstva. Bil je značaj, da ga je vse ljubilo in spoštovalo; o gosp. Jarcu ni nikdo govoril kaj slabega. Njegov velikanski pogreb je pričal njegovo priljubljenost. Sploh se je trdilo, da toliko pogrebcev v Novem mestu še ni bilo videti, k čemur je deloma pač tudi pripomoglo to, da je bila ravno nedelja in pa misijon v kapiteljski cerkvi.

Ranjekemu pa kličemo: Počivaj v miru, zlata duša! Tvoja dela so šla s Teboj; nad zvezdami se zopet vidimo.

Domače vesti.

(† Jakob Gruden), umirovljeni župnik, umrl je vsled ostarelosti v ljubljanskem zavodu Leoninum, star 82 let. Truplo pokojnega prepeljali so v njegov rojstni kraj v Velike Lašče, ter tam položili k večnemu počitku. Mnogo let služboval je v Beli Cerkvi. Bil je jako prijazen in dobrotljiv gospod. Mnogi ga bodo pogrešali.

(† Marija Mahorčič), v vseh krogih jako priljubljena gospa, soproga okrožnega zdravnika v Mokronogu, je po dolgi mučni bolezni dne 1. novembra v Mokronogu umerla.

(† Matija Kastelec) iz Št. Jošta št. 12 umrl je 11. novembra star 79 let.

(Dolenjsko pevsko društvo) napravi s pripomočjo zbora Glasbene Matice v Novem mestu v soboto 25. t. m. zvečer ob 8. uri v čitalnični dvorani „Preširnov večer“ s petjem i plesom. Na vspredu je več novih pevskih toček. — Več povedo lepaki. (Društvo „Mestna godba v Rudolfovem“) priredi v pondeljek 20. t. m. v čitalnični dvo-

rani v Novem mestu koncert v korist dijaškemu podpornemu zalogu i pogorelcem v Drašči vasi pri Žužemberku. Početek ob 8. uri zvečer. — Natančneje na plakatih. —

(„Kat. društvo rokodelskih pomočnikov“) priredi v nedeljo 26. novembra v društveni dvorani igro z deklamacijami in petjem; po igri pa bo v pritličnih prostorih tombola.

(Narodno diletantstvo v Radečah) priredi dne 19. t. m. v dvorani „Narodnega doma“ veselico na korist šolski kuhinji. — Vspored obsega prolog in izvorno jednodejanjko „Lokavi snubač“. Začetek ob 1/2 8. uri zvečer. — Sedeži veljajo za rodbino 60 kr.; za osebo 30 kr., stojišča 15 kr. — Po predstavi petje, godba, ples in prosta zabava.

(Zaradi prešičje kuge) ste za vsak prešičji promet zaprti vasi Cerklje in Gorica v krškem okraju.

(C. in kr. vojaško oskrbovalno skladišče) je poslalo trgovski in obrtniški zbornici izkaz o otrobih in rešetinah (Koppih), ki so preostale v vojaškem teritorialnem okrožju Gradec za leto 1899 in 1900. Za odjemalne postaje so določena vojaška oskrbovalna skladišča v Gradcu, Mariboru in Celovcu. Natančneji podatki, posebno prejemni načini in roki se lahko vpogledajo v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

(Kmetijska podružnica v Nov. mestu) je sklenila razširiti dosedanje trtne nasade, in kupiti v to svrhu kako pripravno zemljišče v bližnji okolici mesta.

(V bolnišnico Usmilj. bratov v Kandiji pri Novem mestu) se je sprejelo meseca oktobra 96 bolnikov, koncem septembra jih je ostalo 60, skupaj 156. Od teh se jih je ozdravilo 69, zboljšalo 24, neozdravljena bila sta 2. Umrlo jih je 7. V oskrbovanji ostalo jih je 54. Oskrbovalnih dnij se je nabralo tekom preteklega meseca 1878.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu oktobru 1899 je 173 strank vložilo 49.633 K 44 h, 122 strank vzdignilo 22.441 K 82 h, toraj več vložilo 17.191 K 62 h, 8 strankam se je posojil izplačalo 9.200 K — h, stanje vlog 1,345.828 K 73 h, denarni promet 174.344 K 69 h.

(V hranilnici in posojilnici za Kandijo in okolico.) Meseca oktobra 1899 se je posojil izplačalo 5.940 K. Vrnilo se je 194 K. Stanje koncem oktobra 51.496 K. Opravihnih deležev je vplačanih 1.300 K 40 h. Tedaj stanje koncem oktobra 10.266 K 80 h. Vlog je bilo vplačanih 2.727 K, vrnenih 1340 K 41 h. Stanje koncem oktobra 29.862 K 72 h. Zadrughnih deležev je 1.192 K.

(Družba sv. Mohorja) je začela z razpošiljativjo knjig dne 30. oktobra. Knjige se bodo letos pošiljale po ti-le vrsti: Najprej jih dobi krška škofija, potem razni kraji, sekovska, zagrebška in druge škofije, Afričani in Američani, na to lavantinska, ljubljanska, tržaška in goriška škofija. — Odbor se boče po svojih močeh potrudil, da udje knjige dobé čim preje v roke. — Romajte torej knjige v toli častnem številu po vsem Slovenskem. Budite rojake, poučujte jih, zabavajte in razveseljajte jih ter vnamajte v srcih njihovih ljubezen do Boga in domovine!

V Celovcu, dne 30. oktobra 1899.

Odbor.

(Straža) ima sedaj svojo poštno postajo. Poštni voz nič več ne vozi iz Novega mesta, ampak samo mej Stražo in Toplicami.

(Proračun mestne občine novomeške) za leto 1900 leži te dni v občinski pisarni v javni ogled. Predlaga se tako-le:

A. Dohodki.

	Krone
1. Zakup: Prostornina in najemnina	4.600.—
Lov	30.—
2. Najemnine: Stanovanje v hiši št. 66	192.—
Stanovanje na Strelišči	96.—
" v poštnem poslopji	2.184.—
" v hiši št. 228a	1.128.—
Prostori za davkarijo itd.	1.872.—
Telovadnica	400.—
Klet pod davkarijo	120.—
Stanovanje v hiši št. 261	4.022'40
Smodnišnica	2.—
3. Zaostanek zakupa in najemnina	600.—
4. Hoste: Drva za lastno porabo	160.—
Drugi dohodki iz hoste	2.000.—
5. Tehnica: Priznanilo od Ferliča	60.—
6. Kopališče	300.—
7. Mestne glavnice: Obresti od vknjiženih tirjatev	351'20
Obresti od državnih zadolžnic	840.—
8. Občinske doklade: Najmar. novčič	1.800.—
Zaostali najmarinski novčič	600.—
9. Pasji davek	160.—
10. Sejm: Zavarovanje prostorov	600.—
11. Pristojbine: Takse	120.—
Razglasi	80.—
Odgon	60.—
12. Priznanilne pristojbine	14.—
13. Straža: Za okrajnega slugo	250.—
14. Dekliška šola: Prošt Arkotova ustanova	235'20
15. Posojilo pri kranjski posojilnici za vodovod	100.000.—
16. Razni dohodki	100.—
17. Kupovina za mlin dva obroka	14.000.—
18. Obresti po 5% od delnic dolenjske železnice za 6 1/2 let	9.100.—
Svota vseh dohodkov	136.976'80

B. Stroški.

1. Davki: izvzemši davka od hoste	1.592.—
2. Ekvivalent	144.—
3. Zavarovalnine	117'28
4. Šole: Deška šola	408'82
Dekliška šola	1.235'76
Prošt Arkotova ustanova	235'20
Obrtna šola	300.—
5. Ubožni zaklad: Prispevek občine	400.—
6. Bolnica za silo	200.—
7. Zdravstveni stroški	400.—
8. Občila: Snaženje in pospravljanje ulic	600.—
Nasipavanje	400.—
Odpravljanje snega	800.—
Vožnja kamenja na okrajno cesto	100.—
9. Razsvetljava: Petrolej in svetilnice	1.500.—
Popravila	100.—
Prižigalec	216.—
10. Vodovod: Vzdržav. star. vodovoda	400.—
Priprave za novi vodovod	400.—
11. Gasilstvo: Prispevek k pokritji računov iz leta 1899	217'42
Prispevek za 1900	200.—
Donesek k bolnišnemu zakladu	50.—
12. Pisarna: Papir, tinta, tiskovine itd.	360.—

13. Plača tajniku	1.392.—
14. Razglasi: Bobnarju	50.—
15. Straža: Plača stražnikom	2.400.—
Plača dostavljalcu okr. sluge, ako se sklene, najeti ga	240.—
Obleka za stražnike	400.—
16. Konjač: Stroški	100.—
17. Odgon: Kurjava in režija	60.—
Nove odeje in rjuhe	60.—
18. Povračilo občinam	100.—
19. Vojaštvo: Za nastanjanje častnikov	100.—
20. Kopališče: Popravila	100.—
Nabava perila	100.—
Pazniku	160.—
Perici	20.—
21. Orodje in rekviziti:	100.—
22. Sejm: Nadzorovanje sejma	400.—
Naprava ograj in najemnina za hleve za izolacijo	200.—
Razni drugi stroški	400.—
Za pobiranje priznanilnih pristojbin	20.—
23. Priznanilo g. Kovaču za delež sejmšča	4.—
24. Vzdržavanje poslopij: Dimnikar	100.—
25. Hosta: Domača poraba drv	160.—
Plača pazniku	192.—
Davki od hoste	126.—
Drvarjenje in vožnja	600.—
20% prinos za okrajno cesto	15.56
Komisijški stroški	40.—
26. Ustanove: Nadv. Giselina ustanova stipendij	100.—
Gimnaz. jubil. ustanova stipendij	100.—
Franc Josipova jubilejna ustanova 2 štipendiji	200.—
2 štipendiji za uboge 2. dec.	200.—
Za zidanje dekliške šole	200.—
27. Podpore: Dijaški kuhinji	100.—
Godbi mešč. garde	200.—
Bolnici usm. bratov	200.—
Društvu za olepšavo mesta	200.—
28. Za novi vodovod, kanaliz. in klavnico	100.000.—
29. Pasiva: Kranjski hranilnici kapital	2.400.—
Odplačilo bolniško stavben. zakladu	4.000.—
Obresti temu zakladu	914.94
Obresti vis. erarju od pos. za davkarijo	1.872.—
Obresti mestni hranilnici ljubljanski	1.930.—
" " " novomeški	4.235.—
" " " "	1.697.04
" za tekoči dolg	3.394.08
" kranjski hraniln. za trideset tisoč	2.100.—
Obresti kranjski hranilnici za trideset tisoč, ki jih dobimo za vodovod za 3/4 leta	2.625.—
30. Nepričakovani stroški	400.—
Svota vseh stroškov	143.087.06
Stroški	143.987.06
Dohedki	136.976.80
Primanjkljaj	7.010.26

t. j. 3.505.13 goldinarjev. To se pokrije poploma z rednimi dokladami.

(Sveti misijon) se obhaja v kapiteljski cerkvi od sobote ter bo trajal do 19. t. m. Prečast. gg. oo. Doljak, Verhovec in Hörtnagel iz družbe Jezusove vodijo sveto opravilo, kterege se ljudstvo z zanimanjem in mnogobrojno udeležuje.

(Konec sveta) je zadnje dni mnogo strahu provzročil; prerokovali so zvezdogledi, da bode te dni mnogo zvezdnih utrinkov videti, toda ni slišati, da bi jih bil kdo videl. Bilo je pa deloma oblačno, deloma megleno.

(Umetna gnojila) so se deloma že odprodala v skladišču kmetijske podružnice v Novem mestu, vendar je zaloga še toliko, da se lahko izvrši vsako naročilo. Ker je zadnji čas, da se preskrbimo s temi gnojili, opozarjamo vse živinorejce, da pridejo pred ko mogoče po gnojila. Skladišče je odprto ob pondeljkih in petkih.

(Iz Gornih Ponikev pri Trebnjem) se nam poroča: Anton Podlogar iz Velkih Lašč, dinar pri g. Radelju je bil božjasten. Dne 10. nov. t. l. proti večeru je šel Podlogar z njive na kateri je repo obrezoval v bližnji gozd, a ga ni bilo več nazaj. Ker ga tudi k večerji ni bilo, so ga šli iskat in ga našli mrtvega v gozdu. Sodna komisija je dne 13. t. m. njegovo truplo raztelesila in našla da se je Podlogar zadržal ker ga je vrgla božjast na usta.

(Samomor.) Nocoj usmrtila se je s samokresom mlada soproga posestnika Frančiča na Ratežu. — Mogoče je pa bilo kako drugače.

(Na kugi) je umrl, kakor sodijo, neki mornar v Trstu, ki je prišel iz Carigrada. Višji zdravstveni svetnik iz Dunaja je prišel v Trst, da stvar preišče.

(Uvoz prešičev iz Hrvaškega na Kranjsko.) Ker je med ljudstvom razširjeno napačno mnenje, da je sedaj dovoljeno brez ovire uvažati prešiče iz vsega Hrvaškega na Kranjsko in bi marsikdo vsled tega mnenja bil občutno škodovan in kaznovan, objavimo v tej zadevi sledeče pojasnilo. Res je vlada dovolila uvažati prešiče iz neokuženih občin. Okužene občine, iz katerih je prepovedano sedaj uvažati prešiče, so: Novigrad in Ozalj v okraju Karlovcu; Oborovo v okraju Dugoselo; Mečenčani v okraju Kostajnica; Dobranec in Vukovina v okraju Velika Gorica; Podvrh v okraju Samobor; Martinska ves in Palanek v okraju Stubica; Brdovec in Šesvete v okraju Zagreb; Pudovac, Kapela, Rača in Vel. Pisanika v okr. Bjelovar; Dubrava v okraju Cazma; Berek in Vukovje v okraju Garešnica; Drnje, Gola, Hlebina, Novigrad, Petranec in Sokolovač v okraju Koprivnica; Gradec, Raven, Sokolovac, Sv. Ivan, Žabno, Sv. Petar, Orehovac, Vojakovac in Vrbovac v okraju Križevac; Kutina v okraju Kutina; Hum v okraju Predgrada; Petrijanec v okraju Varaždin; dalje iz celega okraja Gjurjevca in Petrinja, iz mest Zagreb in Varaždin. — Vsi iz teh imenovanih zaprtih krajev vpeljani prešiči bodo zaplenjeni ali konfiskovani. Na hrvaških živinskih potnih listih mora biti od oblasti potrjeno, da ni ondi zadnjih 40 dni bilo nobene nalezljive bolezni. Okuženi prešiči ali pa tisti, ki nimajo na potnih listih rečenega potrdila, morajo se zavrtniti nazaj, odkoder so prišli. Ker so tedaj z nakupom hrvaških prešičev združene velike neprijetnosti in sitnosti, svetujemo našim kmetovalcem, da ne hodijo po prešiče na Hrvaško, temveč du jih kupujejo v domačiji, kjer so dobiti sedaj v vsaki množini po izredno nizki ceni in prav dobre vrste.

(izvoz živine iz novomeškega okraja.) V mesecih julij, avgust, september in oktober so po železnici izvozili 3142 glav živine, in sicer goved največ v Trst in na Tirolsko, prašiče pa na Češko, Solnograško, Koroško in v Svico. V Novem mestu so naložili štiri vole 51 krav, dva bika, 56 telet in 1615 prašičev. V Trebnjem 11 telet, 847 prašičev. V Ve-

liki loki 6 bikov, 117 volov, 60 krav, 7 telic, 80 telet in 450 prašičev. Na Straži 41 prašičev.

(Graščino Turn), lastnino g. Kauschegga iz Ljubljane, je kupil te dni neki žid, kar je silno obžalovanja vredno, da je prišlo tako lepo posestvo v tuje roke, tem bolj, ker bi bili kupili graščino domačini, če bi bili le vedeli za prodajo.

(„Knjižnico slovenskih iger“) bode prišla izdajati „Slovenska krščansko-socijalna zveza“. Koncem novembra izide prvi snopič. Prinašal bode več iger resnih in šaljivih, primernih našemu ljudstvu. Naša slovenska društva naj bi si že naprej naročila to izdanje in pristavila, ako žele toliko iztisov, kolikor je v igrah ulog. Zadošča naznanilo na dopisnici, naslovljeno na „Slovensko krščansko-socijalno zvezo“.

(Današnji list) obsega 12 strani.

Razne vesti.

* (Dva litra vina v petih minutah izpil.) Na Dunaju je sedela večja družba gospodov v neki gostilnici. Za šalo so stavili s 25letnim trgovcem Kunkejem, ali je možno izpiti dva litra vina v petih minutah. Kunke je dobil stavo. Izpil je vino še prej, toda takoj nato se je onesvestil in zbuditi ga niso mogli. Odnesti so ga morali v bolnišnico, ker se je z alkoholom zastrupil.

* (V tujino) se je odpeljalo min. teden polno slovenskih premogarjev iz Zagorja na Vestfalsko, skupno 168 oseb z ženami in otroci, ki so bili slabo oblečeni in upadlih lic. Revščina, da se Bog usmili!

(Ogerska moka v Afriki.) Po prizadevanju ogerskega trgovskega ministra Hegeđusa je sklenjena pogodba med parobrodništvom „Adrija“ na Reki in nemškimi vzhodno-afriškimi društvom glede izvažanja ogerske moke v kapsko nasebino in sosednje dežele. S tem je mlinarskim izdelkom ogerskim odprta važna izvozna trgovina.

* (V Ameriko.) V mesecu oktobru se je odpeljalo s Kranjskega 335 oseb v Ameriko, t. j. toliko se jih je odpeljalo samo na ljubljanskih kolodvorih.

* (Zavrtnjeni izseljenci.) V New Yorku je bilo zavrtnjenih 50 izseljencev, ki so se pripeljali s

parobrodi „severnonemškega Lloyd“ iz Bremena tjakaj, ker niso imeli urejenih „manifestov“ svojih zastopnikov. Izseljenci so vsled tega trpeli veliko škodo. Koncesionirani družbi na Kranjskem sta le „Red-Star-Linie“, in pa „Severno-nemški Lloyd“.

Darovi za novomeško dijaško kuhinjo.

Gospa Josipina Hočevnar v Krškem 20 gld., g. stražmešter Berlec 1 gld., g. kaplan Fr. Dolinar 3 gld., g. prelat I. Kulavic 10 gld., g. župnik Franc Jarc 5 gld., g. župnik Al. Lavrič 5 gld. mesto venca na krsto g. Ant. Jarca, gospa Vojska 3 gld., dobrotniki iz mesta in Kandije 32 gld. 50 kr., gospod dekan Fetichek-Frankheim 5 gld., g. Fr. Lechner v spomin pokojnemu g. Ant. Jarcu 5 gld., gospa Ter. Rois 1 gld. 50 kr., g. svetnik E. Rizzoli 1 gld. za mesec oktober in november. Živil so dali: g. Mihael Mramor 3 vreče krompirja, farani v Mirni peči velik voz različnega živeža, zlasti krompirja, g. Dular iz Jurke vasi 3 vreče krompirja, 1 vrečo repe in nekaj fižola.

Loterijske številke.

Trst	4. novembra	29	58	47	83	37
Gradec	11. „	24	58	80	36	54

Preklic!

Kar sem po pomoti zapeljan trdil proti Mariji Gutman iz Toplic, obžalujem ter tu javno prekličem.

Gradišče p. Toplicah, dne 3. nov. 1899.

(287)

Anton Meznaršič.

Hiša je na prodaj v Črnomlju št. 71. — Ista obstoji iz dveh kleti in novo zidanega hleva; pred hlevom velika šupa in svinjak, za hlevom velik sadni vrt in lepe grede za zelišče, ker teče zraven voda. Proda se pod jako ugodnimi pogoji za skupno ceno 1400 gld., in se plača lahko v 10. letih s 5% obresti. Kdor želi kupiti, naj se oglasi pri Martin Malnerič-u v Črnomlju. (290)

Stanovanje na glavnem trgu hiš. št. 62 je takoj oddati. Isto ima troje sobe in potrebne prostore. — Več pove lastnik Friderik Schwarz v Novem mestu. (296—1)

ZAHVALA.

Srčno zahvalo izrekamo vsem, ki so se nas v tužni uri ob britki izgubi našega predragega, nepozabnega nam očeta

ANTON JARC-A,

trgovca in posestnika

kakorkoli spominjali, nas tolažili in ga v tolikem številu spremili k zadnjemu počitku.

Bog povrni vsem!

NOVO MESTO, 13. novembra 1899.

Anton, Evgen in Baldomir Jarc,
sinovi.

Kmetijska šola na Grmu išče dva pridna, že bolj priletna

hlapca volarja, in jednega kravarja.

Nastop ob novem letu. Plača prav dobra. Kdor hoče v službo vstopiti, oglasi naj se pri vodstvu šole na Grmu. (291—1)

●● Krasne jablane ●●

oddaja po 30 kr. komad vodstvo kmetijske šole na Grmu. (292—1)

Vabilo

k zborovanju obrtne zadruga,

ktero se vrši

v nedeljo 26. nov. ob 2. uri popoldne v pisarni
obrtne zadruga, v g. Weiss-ovi hiši,
Ljubljanska cesta št. 39.

Dnevni red:

- Izkaz vplačevanja vpisnin
- Pogovor o ustanovitvi boln. blagajne za mojstre, oziroma za pomočnike.
- Predlog zaradi vpisovanja pomočnikov in učencev.
- Razdelitev obrtnih pravil med obrtnike.
- Razni nasveti.

Vabilo se k obilni udeležbi vsi mojstri in tudi pomočniki.

(295)

Odbor obrtne zadruga.

Ženitna ponudba.

Mlad trgovec z lepim dohodkom ter prijetne zunanosti želi zbog pomanjkanja znanja, po tem ne več nenavadnem potu, mestjansko vzrejeno hčer ali tudi mlado vdovo brez otrok z par tisoč goldinarjev, ktere se v trgovini zajamči, v zakon vzeti. Samo resne ponudbe naj se pošiljajo pod šifro „Zakonska sreča“ na opravništvo tega lista. — Tajnost častna reč. —

(288-1)

Prodajalna

s stanovanjem, obstoječem iz dveh sob in kuhinje na Glavnem trgu v Novem mestu

se takoj oddá.

Več pove

S. pl. Sladovič.

Nova hiša je iz proste roke takoj na prodaj. Ista se nahaja na prav ličnem kraju poleg mesta na ločenski cesti št. 260; ima tudi nekoliko vrta. — Več pové vredništvo tega lista.

Hiša v Novem mestu št. 243, Ljubljanska cesta, se proda iz proste roke. Pripravna je za kako trgovino; obstoji iz 7 sob, kuhinje, 2 kleti in iz posebno dobre kovačije, ki je edina v mestu. Zraven je še manjše poslopje z eno sobo, perilnico, drvarnicami in 2 svinjakoma. K hiši pripada velik vrt ograjen z živo mejo. Vse to se proda prav po ugodni cenl. Pri kupu se plača le en del precej, drugo na obroke. — Kup in drugo bode povedal prokurator, ki se izvé pri vredništvu tega lista. (273-2)

Mesečna soba z vso opravo, separatnim vhodom in razgledom na Glavni trg, odda se takoj v hiši št. 45, na Glavnem trgu, II. nadstropje (Bergmann-ova hiša). Cena je jako zmerna. (275-3)

Stanovanje v najem v čisto novi hiši s tremi sobami, kuhinjo, in shrambo. — Več se poižve v Drgančevi hiši v Kandiji. (293-1)

MESTNA HRANILNICA V NOVEM MESTU

sprejema vloge vsak dan dopoldne proti 4% obrestovanju od 1. prihodnjega meseca ter ravno tako izplačuje iste, ter računi obresti do zadnjega dne preteklega meseca.

Rentni davek plačuje hranilnica sama, tako da dobé vlagatelji polne 4% obresti.

Stanje vlog K 1,345.875.

Stanje hipotečnih posojil K 1,010.000, stanje meničnih posojil K 101.777, stanje vrednostnih papirjev K 96.336, stanje rezerve K 19.563.

Denarni promet prvih deset mesecev znašal je K 2,601.298-02.

V mestno hranilnico v Novem mestu se nalaga po c. kr. sodiščih pupilarni denar.

Mestna občina Novo mesto jamči poleg položene varščine 10.000 gld., ki je vinkulovana za varnost vlog in obresti sploh z vsem svojim imetjem.

Ravnateljstvo.

MOHAR, predsednik.

PERKO, pis. ravnatelj.

Veliko zalogo

vsakovrstnega manufakturnega, *
posebno zimskega blaga za moške in
* ženske, po najnižjih cenah,
priporoča

Josip Ogoreutz,
Novo mesto.

Šivalni stroji najboljše vrste, po
nizkih cenah ter
pod ugodnimi plačilnimi pogoji!

Velika izbira plah
in odej za konje.
(277 3)

Gostilna v najem!

Od 1. januarja počeni je oddati gostilna za več let v najem. Ista se nahaja v Soteski, to je blizu dolenjskih Toplic, ter obstoji iz hiše in prostorov za gospodarske potrebe ter hlevov.

Kdor bi hotel to gostilno v najem vzeti, naj pošlje svojo ponudbo do

20. novembra

gozdnemu uradu v Sotesko, pošta Dvor na Kranjskem Tam leže na ogled najemniški pogoji.

Janez Jax-a

**najstarejša
in največja
tovarniška zaloga**

šivalnih strojev

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 13.

Zastopnik za Dolenjsko
Friderik Skušek,

trgovec v Metliki. (210-8)

Franc Ciber,
podobar in pozlatar

se priporoča

preč. duhovščini in slav. občinstvu
za razna dela in poprave v tej stroki.

Stanuje v Novem mestu, Ljubljanska
cesta št. 41. (266-8)

Išče se nove trtoreje in gospodarstva več, za-
nesljiv in priden

VAUPE T

na neko večje posestvo na Dolenjskem. Nastop je
s 1. januarjem. — Kje spove vredništvo „Dol. Nov.“

Posestvo na prodaj!

K temu pripada hiša, lepo in rodovitno polje, trav-
niki, na katerih se nakosi 16 vozov sena, velika mlada
hosta ter vinograd s zidanco. Vse je v prav dobrem
stanu. — Več se izve pri lastniku Anton Golob, Ra-
dule, p. Šmarjeta. (280-2)

Društvo „Mestna“ godba v Rudolfovem“
priporoča

svojo godbo na lok

● za plesne i druge veselice. ●
Manj ko 6 godcev se ne daje. Plača nizka!

P. n. društva naj se blagovolé radi svojih zimskih
veselic pravočasno oglasiti! — Pisma kapelniku g.
Jos. Poula v Rudolfovem. (267-4)

Gostilna v najem.

V najem se odda s 1. januarjem 1900
že staroznana gostilna „pri Tomšiču“ v
Trebujem na Dolenjskem. Ista se odda za
več let pod ugodnimi pogoji.

Gostilna obstoji iz štirih velicih sob, veže,
kubinke, dveh kleti, ledenice, senčnatega vrta
za goste in lepega hleva. Na zahtevanje se
dobi tudi lepa njiva. Gostilna je oddaljena
eno minuto od farne cerkve in tri minute od
železniške postaje Trebenj.

Več se poizve ustmeno ali pismeno pri
lastniku

Em. Tomšiču,
Trebenj. Dolenjsko.

(264-4)

! Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Stanje hranilnih vlog 30. septembra
1899.: čez 2 milijona gld.

Denarni promet v devetih mesecih
čez 6½ milijona gld.

Ljudska posojilnica

Preje: Gradišče št. 1. — Sedaj: Kongresni trg št. 2., I. nadstr.

Sprejema

 hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4½%

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 goldinarjev
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 30. sept. 1899:
2.112.219 gld. 99 kr.

Promet v 9 mesecih od 1. jan. do 30. sept.
1899: 6,757.658 gld. 53 kr.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje
kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1899.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška, knezoškofijski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Frančšek Birk,
stolni vikar v Ljubljani.

Dr. Janko Brejc,
odvet. koncip. v Ljubljani.

Dr. Andrej Karlin,
gimn. profesor v Ljubljani.

Karol Kaushegg,
veleposestnik v Ljubljani.

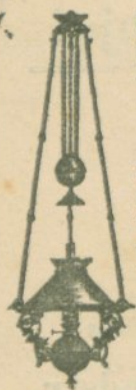
Matija Kolar,
župnik pri D. M. Polji.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolnišnice
blagajne v Ljubljani.

Dr. Viljko Schweitzer,
odvetn. koncip. v Ljubljani.

Gregor Šilbar,
župnik na Rudniku.

Dr. Aleš Ušeničnik,
stolni vikar v Ljubljani.

► Luč prihodnosti! ◀

Auer Gazolin svetilke

nadkriljujejo vse dosedanje, in je razsvetljava izdatno ceneja od petroleja in acetilena.

Reference na razpolago!
Popolna garancija.

Zalagatelj

Jos. Medved, Novo mesto.

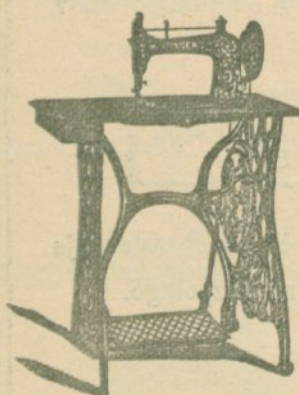
Veliko zalogo

po dunajskem kroju
izgotovljenih oblek,

za dečke in dorastle, kakor tudi
po meri izgotovljene,
priporoča

Dijakom
znižane cene!

Jos. Medved,
Novo mesto.

Šivalne stroje in kolesa

le prve vrste,

plačilni
v mesečnih rokih,
priporoča

Jos. Medved,
Novo mesto.

Magrobne vence

s trakovi,

v veliki izbiri,

priporoča

Jos. Medved,

Novo mesto.

Dobil bi rad

tovariša, izučenega
v strojarski obrti,
kateri bi hotel stopiti
z mano v zadrugo (kompanijo).

Vzamem namreč s 1. januarjem 1900
v najem usnjarijo v Mokronogu; (posesnik
je Josip Bizjak, Bohoričeva ulica št. 5,
Ljubljana.

Vsi prostori za izvrševanje strojarske
obrti so jako pripravljeni, nepokvarjeni in
preskrbljeni z vsem orodjem. Ker najem-
nina ni velika, kupčija z usnjem pa doma
in po sejnih jako ugodna, sem prepričan,
da ne bode nobenemu žal, ki bi hotel de-
liti z mano dohodke in stroške. — Kdor
ima veselje do združnega dela, naj se
obrne na

(281—2)

Jože Bizjak - a,
strojarja v Mokronogu.
Dolenjsko.

Dobro ohranjen klavir

je po jako nizki ceni kupiti. — Kje, pové vredništvo
tega lista.

(286—1)

KATHREINER-

Kneippova
sladna kava.

Stara mamica, se vesel!

Za tista sem izpricano izvirna primerka k dobroti kavi.
Pri živčnih, srčnih, ledvenih boleznih, pri pomanjkanju
krvi etc. zdravilsko priporočena. — Najprijetnejša
kavina pijača v stolisodnih razlovinah.